Sosyal Bilimler Dergisi / The Journal of Social Sciences

Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 8, Sayı: 54, Ekim 2021, s. 122-135

ISSN: 2149-0821 Doi Number: <http://dx.doi.org/10.29228/SOBIDER.52803>

Doç. Dr. Özlem ÖMÜR

Kastamonu Üniversitesi, oomur@kastamonu.edu.tr

PIYANO EĞİTİMİNDE ÖĞRENCİLERİN ÖĞRENME BAŞARISINA ETKİ EDEN DEĞİŞKENLER

Özet

İçinde bulunduğumuz yüzyıl, farkındalığı yüksek, üretken, yaratıcı ve mutlu bireyler yetiştirmeye gereksinim duymaktadır. Bunu sağlamak, ancak eğitim aracılığı ile mümkündür. Günümüz toplumlarında eğitimde, öğretmeye fazla odaklanıp, insanı ikinci plana atan bir anlayışın hüküm sürdüğü görülmektedir. Oysa eğitim sürecinde bilişsel, sosyal ve psikolojik değişkenlerin insanı nasıl etkilediğini ve bu değişkenlerin başarıya nasıl yansıdığını bilmek son derece önem taşımaktadır. Toplumlara, yaratıcı düşünebilen, motivasyon sahibi ve üretken bireylerin kazandırılmasında, sanat eğitimi ayrı bir yer tutar. Sanat eğitiminin temel öğelerinden olan müzik eğitiminde piyano eğitimi, vazgeçilmez bir ana unsurdur. Piyano eğitiminde de öğrencilerin piyano çalma performanslarını olumlu-olumsuz etkileyecek pek çok değişken bulunmaktadır. Önemli olan, öğrencilerin başarıları üzerinde belirleyici olduğu düşünülen bu değişkenlerin bilincinde olmak ve eğitime olumlu yönde yansımaları sağlamaktır. Araştırmada; yaş ve kişilik yapısı, korku ve kaygı, motivasyon, anne-baba tutumları, öğretmen davranışları ile çalışma alışkanlıkları adı altında belirlenen değişkenler üzerinde durulmuş, bu değişkenlerin piyano eğitim sürecinde öğrenme başarısına etkileri ele alınmıştır.

Anahtar kelimeler: Eğitim, Piyano eğitimi, Başarıyı etkileyen değişkenler

THE VARIABLES AFFECTING LEARNING SUCCESS OF STUDENTS IN PIANO EDUCATION

Abstract

The century we live in needs to raise highly aware, productive, creative and happy individuals. This can only be achieved through education. In today's societies, there is an understanding that focuses too much on teaching subjects and relegates the importance of raising people. However, it is extremely important to know how cognitive, social and psychological variables affect people in the education process and how these variables are reflected in success. Art education has a special place in bringing creative, motivated and productive individuals to societies. In music education, which is one of the basic elements of art education, piano education is an indispensable main element. In piano education, there are many variables that will affect the performance of students positively or negatively. The important duty of the teacher is to be aware of these variables, which are thought to be determinative on the success of students, and to ensure that they reflect positively on education. In the study, the variables determined under the name of age and personality structure, fear and anxiety, motivation, parental attitudes, teacher behaviors and students' practising habits were emphasized, and the effects of these variables on learning success in the piano education process were discussed.

Keywords: Education, Piano Education, Variables affecting the success

GİRİŞ

İnsan, doğduğu andan öleceği ana kadar öğrenmeye devam eden bir varlıktır. Bu gerçeğe rağmen eğitimde yapılan en büyük yanlışlardan biri, öğretmeye fazla odaklanıp, insanı unutmaktır. Bu nedenle önce insanı tanımak, sonra insanın nasıl öğrendiğini, öğrenirken nelerden etkilendiğini anlamak gerekir. Bu aşamada okul kavramı devreye girmektedir. Spring'in de (1997) dediği gibi, okul, toplumun gelecekteki üyelerini şekillendiren bir sistemdir. Birey, okulda nasıl şekilleniyorsa, toplumda da onu yansıtır. Bu noktada günümüzdeki eğitim sisteminin nasıl bireyler yetiştirdiğine bakmak gerekir.

Yeni neslin, en temelde sayabileceğimiz özellikleriyle; rekabetçi, yarışçı, hırslı, dış referanslı (kendini dışarıya kabul ettirmeye çalışan) ve başarı odaklı olduğu görülmektedir. Başlangıçta belki de kulağa rahatsızlık vermeyen bu özellikler, bir süre sonra, bireyde değersizlik, hata yapma kaygısı, başarısızlık, beğenilmeme korkusu ve karar verebilme yetisini kaybetme duyguları ile karşılık bulabilmektedir.

Eğitim, insan yaşamının temeline etki eden bir yapıdır Eğitimde en temel etken, öğrenci başarısıdır. Bu başarıya etki eden değişkenler ise, eğitim sürecinde öğrencinin gelişiminde rol oynayan bilişsel, sosyal ve psikolojik değişkenlerdir. 21. yüzyılın, sağlıklı, farkındalığı yüksek, yaratıcı, üretken ve mutlu bireylere gereksinimi vardır. Öğrencilerin bu niteliklere uygun ve başarı düzeyleri yüksek bireyler olarak yetiştirilmelerini sağlamak için öncelikli olarak eğitim sistemlerinde bir dizi dönüşüm gerçekleştirmek gerekmektedir (Sarier, 2016: 610).

Eğitimde başarı kavramı, daha çok derslerdeki durum ve sınavlardaki notlar üzerinden değerlendirilmektedir. Alana ilişkin araştırmalar, başarının, öğrencinin yaşı, kişilik yapısı,

duygu durumu, motivasyonu, anne-baba tutumları ve ders çalışma alışkanlığı gibi değişkenlerle ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır (Wang, 2004; Polat, 2009; Özer ve Anıl, 2011).

Toplumlara, yaratıcı düşünebilen, kendisi ve çevresi için değer bilinci yüksek, motivasyon sahibi ve üretken bireylerin kazandırılmasında sanat eğitiminin ayrı bir yeri ve önemi vardır. Sanat eğitiminin temel öğelerinden biri olan müzik eğitimi, bireysel algı, duyarlılık ve farkındalığın artması, ayrıca çevre ile sağlıklı iletişimin kurulabilmesinde büyük önem taşımaktadır (Gün ve Yıldız, 2012: 104). Mesleki müzik eğitiminin vazgeçilmez bir parçası olan piyano eğitimi ise bireyin müzik eğitimi içerisinde aldığı disiplin, farkındalık ve öğrendiği çalışma yöntemleri gibi, gelişimine yönelik tüm gerekli davranışların kazanıldığı bir süreçtir (Tufan, 1997).

Piyano eğitimi sürecinde öğrencilerin piyano çalma performanslarını hem olumlu hem de olumsuz etkileyen birçok değişken bulunmaktadır. Önemli olan, öğrencilerin başarıları üzerinde belirleyici olduğu düşünülen bu değişkenlerin bilincinde olmak ve değişikliklerin olumlu yönde olmasını sağlamaktır (Gün ve Yıldız, 2012: 105). Çalışmada, piyano eğitiminde öğrenci başarısına etki ettiği düşünülen şu değişkenler ele alınmıştır:

- Yaş ve Kişilik Yapısı
- Korku ve Kaygı
- Motivasyon
- Anne-Baba Tutumları
- Öğretmen Davranışları
- Çalışma Alışkanlıkları

1. Yaş ve kişilik yapısı

-12 Yaşa Kadar Olan Dönem:

Çocuk ilkokula başladığında, soyut düşünmeden yoksundur. Yalnızca gözüyle görebildiği, duyu organlarıyla temas edebildiği şeyler üzerinde düşünebilmektedir. Dolayısıyla 11-12 yaşına kadar çocukların müzik üzerine, piyano eğitimleri üzerine detaylı düşüncelerini beklemek gerçek dışı olacaktır. Bu yaş evresindeki çocuklar, kendi görüşlerinin olabilecek tek görüş olduğunu düşünürler.

12 yaşına dek süren bu evrede, “benlik algısı” çok önemlidir. Çocuk kendisi için olumlu bir benlik algısı ve saygısına ihtiyaç duyar. Özmenteş’e göre (2014: 148), mesleki müzik eğitimi alan öğrencilerin benlik saygıları ile sahip oldukları müzik özyeterlilikleri arasında önemli bir ilişki vardır. Çocuğun bu dönemde edindiği duygu ve düşünceler, hayatının tümünde ve çok uzun bir döneminde etkili olacaktır. Bu nedenle piyano eğitimi sürecinde bu yaş evresindeki çocuklara söylenen sözler ve onlara yönelik davranışlar konusunda çok hassas davranmak gerekir. Çocuk eğer piyano öğrenirken yeterli değeri ve önemi görmediğini hissederse olumlu bir benlik algısı geliştiremez.

Düşük benlik saygısı olan çocuklar, okulda ve hayatlarında, kendi kapasite ve yetenek düzeylerinin daha altında başarılar hedefleme eğilimine girerler. Başarılı olması için doğru adımlarla yaklaşılan bir öğrenci, ısrarla piyano çalışmıyor ve ders için yeterli çabayı göstermiyorsa, düşük benlik algısına sahip olabilir. Böyle bir durumda, küçük şeylerle bile

çocuğa başarıyı hissettirmek gerekir. Öğrencinin, yeteneklerinin farkına varmasını sağlamak çok önemlidir. Kendini doğru ifade edemeyen, yeteneğinin farkında olmayan, özgüveni ve mesleki yeterliliği eksik bir müzisyen, mesleğinde başarılı olamaz. (Otacıoğlu 2009: 149).

Çocuk bu dönemde hem özgür olmak hem de ait olmak ister. Onu yerine göre özgür bırakmak ama bir taraftan da müziği, piyanoyu benimsemesini sağlamak önemlidir. Müziğin temeli ritimdir. Ritim, insan bedeninin de temelini oluşturur. Yapacağı mesleğin, kendi doğasına yabancı olmayan, hayatın içinden gelen, nefesiyle doğru orantılı, özüne uygun olduğu, en baştan öğrenciye anlatılmalı ve hissettirilmelidir. Öğrenci piyano eğitiminde korkunun yerinde özgürlüğün olduğu bir ortamı bulmalıdır. Bu özgürlük, her istediğini yapma özgürlüğü değil, yaşama bütünlüğü içinde anlama olanağı veren bir özgürlük olmalıdır.

Yine bu yaş evresinde dikkat edilmesi gereken bir durum, çocukların gün içinde uzun süre, aralıksız piyano başında oturtulmaması gerektiğidir. Çünkü 12 yaşa kadar olan dönemde, hareketlilik çok önemlidir. Bedeni harekette tutan çocuğun zihni ve algıları daha açık olacak, öğrenmesi kolaylaşacaktır (Canan, 2019).

-12-17 Yaş Dönemi:

Ergenliğin başladığı bu dönem, ilerleyen yıllardaki gelişim açısından çok önemlidir. Bu dönem ile ilgili bilinmesi gereken en önemli şeylerden biri, ergenlikte fiziksel anlamda yaşanan dengesizliğin duygulara da yansıdığıdır. Kendi başlarına karar almak isterler ancak onay ve kabul duygusuna da çok ihtiyaç duyarlar. Burada unutulmaması gereken şey, insanların kabul edildiği sürece büyüdüğü gerçeğidir. Eğitimcilerin, gençlerde en çok şikâyet ettikleri birçok sorun, aslında beynin farklı olgunlaşma dönemlerine bağlı davranış kalıplarıyla ilgilidir. Öğretmen ile ters düşme, bu yaş evresindeki öğrencilerin, yaşça daha büyük insanların davranışlarındaki amacı ve niyeti doğru okuma ve doğru anlama becerisinin henüz tam olarak gelişmemiş olmasından kaynaklanabilir. (Canan, 2015: 57).

Bu dönemde yine “benlik algısı” kavramı devreye girer. Bir öğrenciyi övmek, onunla ilgili olumlu değerlendirmeler yapmak o öğrencinin benlik algısı ile uyumuyorsa, iletişimde sorun yaşanır. Ergenlik döneminde yoğunluk kazanan duygusal nedenler, ilgi alanlarının değişmesi ve çeşitlenmesi, önemli başarısızlık nedenlerinden biridir. Bu dönemde hızlı bir gelişme ve değişim yaşayan piyano öğrencisinin dikkatinin zayıfladığı ve duygusal gerginlik nedeniyle içe çekildiği görülebilir. Böyle bir durum, çalışma ve başarıyı olumsuz etkileyecektir. Ayrıca yaşlılarına kıyasla geç fiziksel olgunlaşma gösteren öğrencilerde sık rastlanan özgüvensizlik de başarıyı olumsuz etkileyen faktör olacaktır (Başoğlu, 2019).

12-17 yaş aralığında, piyanoda başarı düzeyi düşen öğrencilerde, büyümenin bütün enerjiyi çektiği, başka alanlara enerji kullanımının azaldığı bilinmelidir. Öğrenci, nedeni sorgulanmaksızın tembellik yapmakla suçlanır ve baskı ile karşılaşır, durum daha kötüye gidecek, terslik ve direnmeler baş gösterecektir. Bu da genç öğrenciyi, ondan bekleneni bütünü veremez duruma sokacaktır. Bu nedenle, piyano eğitimcisi bu tür durumlarda, doğru bir yaklaşım modeli belirlemeli ve öğrencinin sıkıntısını doğru anlayıp ona göre çözüm üretmeye yönelmelidir. “Derse ilgin bu ara azalmış gibi sanki. Doğru mu hissediyorum?”, “Bu ara bir çalışma problemin olduğunu gözlemledim. Bunu benimle paylaşabilirsin.” gibi sorularla öğrenciye yaklaşmak, iletişimi rahatlatarak, öğrenciye anlaşıldığı ve güvende olduğu mesajını verir. Bu da ders başarısına olumlu yansır.

-17-21 Yaş Dönemi:

Bu yaş dönemi öğrencilerde, tutarsızlıklar, değişkenlikler, kararsızlıklar ve duygusal karmaşa gözlemlenebilir. Kimlik arayışı çok yoğun bir biçimde yaşanır. "Ben kimim?", "Neden bu eğitimi alıyorum?", "Mezun olunca ne yapacağım?" gibi sorulara cevap aranmaya başlar. Pişmanlık, hayal kırıklıkları, sorgulamalar artar.

Genç bir öğrenciyle sürekli emir kipiyle konuşmak, ona hala çocuk yaştaymış gibi davranmak, görüşlerine sürekli karşı çıkıp, terslemek ve azarlamak, iletişimde gerilimi artırır. Onunla bir erişkin gibi iletişim kurmaya istekli olmak gerekir.

Bu yaş aralığı, öğrencinin artık mesleki anlamda ne yapacağını, kendine nasıl bir yol çizeceğini belirlemeye başladığı yaş aralığıdır. Piyano eğitimcileri, bu noktada, öğrencileri en iyi şekilde motive etmeli, doğru yaklaşım ve öğretim yöntemleri kullanarak, kendilerini mesleğe hazır hissetmelerini için desteklemelidirler (Hamzaoglu Birer ve Sonsel, 2013: 398).

17-21 yaş arası öğrencilerin kimlik gelişiminin tamamlanabilmesi ve erişkin psikolojik olgunluğuna ulaşabilmesi için tüm çocukluk çağı boyunca kazandığı beceri, tutum ve davranışları harmanlayarak, yeteneklerini ve bireysel farklılıklarını ön plana çıkarmasını sağlayarak rehberlik yapılması son derece önemlidir. Burada en önemli şey, öğrencinin meslek hayatına yönelik hedeflerini belirlemesine yardımcı olmak ve ne yapmak istediği ile ilgili düşüncelerini doğru anlamaktır. Bunun yolu da öğrenciyi dinlemekten geçer. Eğitimciler açık ve duyarlı bir zihinle dinlerlerse, bir öğrencinin tepkilerini, ruh halini, neyi başarmakta zorlandığını daha net bir şekilde anlarlar. Kendini ifade etmeyi öğrenen öğrenci, daha kolay öğrenir.

Kabul, sevgi, yakınlık ve istediğinde destek sunmaya hazır olmak, sorularını ve sorunlarını dinleyerek, bilgilendirerek ve onu doğru bilgiye yönlendirerek çizeceği kariyere yardımcı olmak, 17-21 yaş arası öğrencinin en çok ihtiyaç duyduğu yaklaşımdır. Ayrıca, öğrencinin duyguları doğru tespit edilmelidir. Unutulmamalıdır ki, doğru teşhis gibi, doğru tespit de hayat kurtarır.

2.Korku ve kaygı

Gerçek veya beklenen bir tehlike ile yoğun bir acı karşısında uyanan ve fizyolojik değişmelerle kendini gösteren duygu, korku olarak adlandırılmaktadır (TDK, 2019). Eğitimde duyulan korkunun temelinde kendini yetersiz hissetme ve yapamama duygusu yatar. Bu durum, öğrencinin zamanla, deneyip de başarısız olmaktansa denememeyi yeğlemesine, kaçmasına neden olur (Ercan, 2008: 83). Çocuk, deneyimlemediği şeyden korkmaz. Bir şeye zor denmediği sürece, çocuk için o şey zor değildir. Bu düşünceden yola çıkarak, özellikle küçük yaşta piyanoya başlayanlarda, eğitim sürecinin en başından itibaren buna çok dikkat etmek gerekir.

Korkudan gelen disiplin, korku kaynağı zayıfladığı ya da yok olduğu zaman kaybolur. Kişinin inandığı değerleri temel alan iç disiplin ise hiç kaybolmaz (Cüceloğlu, 2005:155). Bu nedenle piyano eğitimcisi, mesleğin zorluklarını kendisi bilmeli ancak öğrencinin deneyimleme sürecinde onu korkutmadan, sabırlı bir rehberlik göstermelidir. Dışarıdan korkutulmadığı sürece, öğrencinin ders, sınav ve sahne performansları daha verimli, daha sağlıklı olacaktır.

Korkudan farklı olarak kaygı, genellikle kötü bir şey olacakmış düşüncesiyle ortaya çıkan ve sebebi bilinmeyen gerginlik duygusu olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2019). Sahne

performanslarında, vücut, kendini tehlikede algıladığı için, savaş ya da kaç dürtüsü ile hazırlık durumuna girer. Bu da kaygı duygusunu meydana getirir (Çimen, 2001: 132).

Belirsizlik ne kadar fazlaysa, kaygı da o kadar yüksek olur. Piyano eğitiminde özellikle sınav ve sahneye yönelik performans kaygısı, öğrencilerin en çok yaşadıkları kaygı türüdür. Performansa dayalı sınavlar ve konserler öngörülemez olduğu için bu belirsizlik, kaygı düzeyinin artmasına neden olmaktadır.

Performans kaygısının altında, çok farklı nedenler olabilir. Kenny ve Osborne'a (2008) göre performans kaygısı, birbiri ile ilişkili ya da birbirinden ayrı değişkenlerin birleşimi ile de ortaya çıkabilmektedir. Bu değişkenler, fiziksel, zihinsel ve duygusal olarak kendini gösterebilir. Konsantrasyon güçlüğü, performansta yetersiz kalmaya dair yüksek endişe düzeyi, mükemmeliyetçi yaklaşımla hata yapmaktan korkma ve çaresizlik, performans kaygısının zihinsel süreçleridir. (Kenny, Fortune ve Ackerman, 2011). Performans kaygısına ilişkin en önemli zihinsel nedenlerden biri de "olumsuz düşünce"dir (Kabakçı, 2016: 87). Öğrenci, kaygı durumunda kendini koruyabilmek için en kötüyü düşünme yöneliminde olabilir. Önce olumsuz düşünen zihin, olumsuza karşı hazırlık açısından daha avantajlı olacağından, insan, zihnen geçmiş ya da geleceği düşündüğünde, genel olarak önce olumsuz yakalama eğilimindedir (Canan, 2020: 122). Bu nedenle 'ya çalamazsam', 'ya hata yaparsam' kaygısı, olumlu düşüncenin önüne geçer.

Diğer bir kaygı nedeni ise "bilgi eksikliği"dir. Eğer öğrenci, eseri yeterince çalışmadığını düşünüp endişe yaşıyor ya da ezberini tam yapmadığı için telaşlanıyorsa, bu, sınav ya da sahne kaygısından öte "bilgi eksikliği kaygısı"dır. Nagel'a göre de (2010), müzisyenlerin korku ve kaygısının nedeni aslında sahne değil, eser icrası sırasında yaşanabilecek olumsuzluklar ve bu durumdan utanarak aşağılanma yaşama ihtimaline yönelik duygusal süreçlerdir. Tüm bunlara ek olarak, sınav ya da sahne performansı esnasında yaşanan heyecan ve gerginlik, kalp atışlarının ve solunumun hızlanması, terleme, mide bulantısı, ağızda kuruma, titreme gibi fiziksel süreçlerin de yaşanmasına neden olabilir (Ryan ve Andrews, 2009).

Belirtilmesi gereken önemli bir nokta, sıfır performans kaygısı yaşayan kişilerde gelişimin gerçekleşmeyeceği gerçeğidir. Her şey dozunda gereklidir. Buradan hareketle, kaygı duygusunu öğrenciye zarar vermeyecek bir doza indirgemek için yöntemler aramak daha yerinde olacaktır. Sınav ya da sahne kaygısı yaşayan öğrenciler, evde ailelerine ya da arkadaşlarından oluşturdukları küçük gruplara çalarak, yavaş yavaş başarılı performans sergileme duygusuna, beyinlerini alıştırabilirler. Performanslarına yönelik irrasyonel düşünceler yerine, gerçekçi ve olumlu ifadeler yaratmaya yönelik zihinsel çalışmalar yapabilirler. Piyano eğitimcisinin tutumu, öğrencinin kaygı düzeyini azaltmada önemli bir unsurdur. Eğitimcinin vereceği cesaret ve destek, öğrencinin özgüven duymasına ve rahatlamasına yardımcı olacaktır. Ayrıca öğrencinin bireysel gereksinimine göre, yoga, meditasyon, Feldenkrais Metodu, Alexander Tekniği, bioenerji, Rolfing tekniği gibi yöntem ve tekniklerden faydalanması sağlanabilir (Çimen, 2001: 130).

Tüm bunlara ek olarak, sınav ya da sahne performansı öncesi sahneye çıkmadan önce, sakin, sessiz bir yerde sadece iki dakika boyunca, ayaklar iki yana açık, eller belde ve omuzlar dik, "açık duruş" denilen duruşta durmak, kaygıyı azaltmak için yararlı olabilecek bir yöntemdir. "Süpermen duruşu" da denilen bu duruş, iki dakika sonunda kan dolaşımında stres işareti olan

kortizol hormonunun miktarını ciddi ölçüde azaltırken, cesaret verici testosteron miktarını da arttıracaktır (Canan, 2015: 143).

3. Motivasyon

Anlamak, en büyük motivasyon kaynağıdır. Öğrenci, neyi neden yaptığını anlarsa, iç motivasyon oluşur. Öğrenmenin gerçekleşmesi için, öğrencinin öğreneceği şey her ne ise onu anlaması, ona ilgi göstermesi ve öğrenmeden zevk alması gerekir. Çünkü öğrenme anlamadan, anlama da zevk almaktan geçer. Bu ilgi ve zevk, öğrencinin mesleğe yönelik kararlılığını belirleyecektir.

Öğrencinin beyni, bilgisayarda oyun oynarken dopamin salgılıyor, piyano çalışırken dopamin salgılamıyorsa, bilgisayarda oyun oynamak tercih edilir. Önemli olan, öğrenilen şey her neyse, onu, öğrencinin beyninde dopamin salgılamasına neden olacak şekilde sunmaktır (Cemaloğlu, 2018: 210). Bu noktada öğrencinin ilgisini çekmek, onu canlı tutmak ve öğrenmeyi zevkli hale getirmek şarttır. Öğrenci piyano çalarken beyin dopamin salgılıyorsa, motivasyon gerçekleşmiş demektir.

Piyano eğitiminde motivasyonun oluşumunu engelleyen en önemli unsurlardan biri kıyaslamadır. Piyano eğitimi sürecinde, öğrenciyi, diğer öğrencilerle kıyaslamak, öğrencinin başarıya yönelik motivasyonunu engeller. Birebir gerçekleştirilen piyano eğitiminde, performans açısından zaman zaman öğrenciler arasında karşılaştırma ve kıyaslamaya gidildiği bilinmektedir. Sürekli kıyaslanan öğrenciler, kendilerini önemsiz ve değersiz olarak algılamaya başladıklarında pek çok sorun ortaya çıkar (Cemaloğlu, 2018: 265). Öğrencinin özgüveni sarsılabilir. Hırçın ve mutsuz bir bireye dönüşebilir. İleriki yaşlarda, kendini farklı biri gibi göstermeye çalışabilir. Onları kıyaslamak yerine kişisel farklılıklarını ortaya çıkarmak, zayıf yönlerine daha fazla önem vermesini sağlayıp, güçlü yönlerini daha da güçlendirmesine destek olmak, bilgi ve enerji sahibi, başarılı öğrenciler yetiştirmek adına önemlidir.

Motivasyon konusunda dikkat edilmesi gereken bir başka öge de eğitim için belirlenen hedeflerdir. Bir birey için hedefin ifade ettiği anlam, o bireyin eyleminin temelindeki motivasyon kaynağıdır (Cüceloğlu, 2007). Başarı çitasının fazla yüksek belirlenmesi, öğrencide motivasyon kaybına yol açar. Öğrencilere uygun hedefler belirleyerek, o hedefe odaklaşmalarını ve kendi hedeflerini zamanla büyütmelerini sağlamak gerekir.

Çalgı eğitiminde “birlikte çalmak” kavramı, öğrenmeye destektir ve motive eder. Konuya ilişkin araştırmalar, eşzamanlı birlikte çalma uygulamasının motivasyonu arttırdığını ortaya koymaktadır (Öner, 2020). Özellikle küçük yaştaki piyano öğrencileriyle birlikte 4 el eserler çalmak, ya da öğrencinin çalıştığı eseri onunla aynı anda çalmak, öğrenciye güven aşılar. Tıpkı çocuğun 2 yaşına kadar anneyle olabildiğince fazla zaman geçirip, güvenli bağlanma kurması gibi, bu eğitim sürecinde de öğrencinin, öğretmenin desteğinin yanında olduğunu bilmesi, güven duygusu ve güdülenme açısından önem taşır.

Eğlenceden uzak, hayattan kopuk ve monoton bir eğitim süreci yerine neşe ile ve eğlenerek öğrenme, farklı sonuçlar yaratır. İnsan neşeli olduğu zaman vücut kimyası değişir. Böylece motivasyonu artar ve enerjisinde yeni sıçramalar olur (Chandler, 2004). Bu noktadan yola çıkarak, eğitimcinin sıkıcı, monoton bir piyano dersi işlemesi yerine, kendisinin de keyif alarak, neşe ile, heyecan ile anlattığı derslerin öğrenciyi motive edeceği düşünülmelidir. Eğitimcinin öğretirken duyduğu coşku, şevk ve heyecan öğrenciye de geçerek güdülenmeyi arttıracaktır.

4. Anne-baba tutumları

Anne-baba tutumları, sevgi, kabul ve hoşgörüyü içine alan “demokratik tutum” ve sevginin gösterilmediği ya da önkoşullu olduğu, hoşgörüsüz ve reddetmeyi içine alan “otoriter tutum” olmak üzere iki genel başlık altında toplanır. Demokratik anne-baba, çocuğun istek ve ihtiyaçlarına karşı ilgili ve anlayışlı iken, otoriter anne-baba ise çocuğun kendini ifade etmesine fazla fırsat vermez ve sevgiyi bir pekiştirici olarak kullanır (Erdoğan, 2007: 35). Beklentiler çok yüksek olursa “yetersizlik” duygusu, çok düşük olursa da “değersizlik” duygusu gelişir.

Kendilerini çocukları üzerinden gerçekleştiren anne-babalar, çocuk için hayal kırıklığı ile sonuçlanacak durumlara neden olmaktadır. Öğrencinin mesleği olacak eğitimi kendi isteğiyle mi yoksa ebeveyninin isteğiyle mi seçtiği büyük önem taşır. Sırf annesi ya da babası istediği için profesyonel anlamda piyano eğitimi alan öğrenciler, mesleğe ait hissetmedikleri sürece, potansiyel mutsuz ve kendini başarısız hisseden bireyler olacaklardır.

Piyano eğitimi alan, özellikle küçük yaşta ve ergen öğrencilerde, sınav kaygısının daha çok ebeveynine ait bir kaygı olduğu görülmektedir. Anne-babanın çocuğundan beklentisi, mükemmelliyetçi bir çocuk yetiştirme istekleri, öğrencinin başarısı üzerinde olumsuz anlamda önemli rol oynar.

Hedeflerini başkaları değil kendisi koyan öğrenciler, özgüveni daha yüksek öğrencilerdir ve kaygı düzeyleri düşüktür. Hedefin kişi için ifade ettiği anlam çok önemlidir. Piyano öğrencisi için sınıfı geçmek, yüksek not almak, enstrümanında başarılı olmak, onun değil ebeveyninin hedefi ise, öğrenci kendi adına bir başarı ortaya koyamaz. Özellikle piyano eğitiminde, kendisi zamanında piyano çalmayı çok istemiş ancak bunu gerçekleştirememiş anne-babaların, çocuklarının piyano çalmalarında ısrarcı oldukları, hatta çocuklarından, kapasitelerinin çok üzerinde başarılar bekledikleri sıklıkla görülmektedir. Bilinmesi gereken, anne-babalar çocukları yerine hedef koyduklarında, öğrenci, ya ailesine mahçup olmamak için çalışır- ki bu süreç çok uzun sürmez- ya da bir süre sonra öğrenme sürecinden kopar.

Anne-babası ile iletişimi iyi olan, doğru anlaşılan ve gereksinimleri doğru şekilde karşılanan çocukların problem çözme becerilerinin yüksek, kaygı düzeylerinin az ve akademik başarılarının yüksek olduğu görüşü, alana ilişkin çalışmalar tarafından da desteklenmektedir (Kaya vd., 2012). Eastmen (1988), yapmış olduğu çalışmada, anne-babanın destekleyici tutum ve davranışlarının çocuklarda akademik başarıları yükselttiği sonucuna varmıştır. Bu durum, anne-babaların çocuklarının eğitim sürecindeki ihtiyaçlarını, isteklerini bilmesi ve etkili iletişim kurmanın yollarını öğrenmesinin öğrenci başarısı üzerinde çok büyük bir rol oynadığını göstermektedir. Anne-babanın beklentileri çok yüksek olursa öğrencide “yetersizlik” duygusu, çok düşük olursa da “değersizlik” duygusu gelişir. Kimi durumlarda başarısızlığın kaçınılmaz ve gerekli olduğu, tekrar kalkıp mücadele etmenin önemi de aile içindeki tutumlarla öğretilir.

5. Öğretmen Davranışları

Övgü, eleştiri, ödül ve ceza, öğrencinin öğrenme başarısını olumlu-olumsuz etkileyen öğretmen davranışları olarak önem taşımaktadır.

Çocuklara ve ergenlere övgü ile yaklaşırken onların davranışlarını ve başarılarını belli bir denge üzerinden takdir etmek gerekmektedir. Fazla övgü ileride çocukların o övgüye layık olmak adına kaygı yaşamalarına neden olmaktadır. Öğrenciyi sürekli övmek ve onunla ilgili olumlu

değerlendirmeler yapmak, öğrenci düşük benlik algısına sahipse ve başarısız olduğuna inanıyorsa, iletişimi zorlaştırır. "Sınavda olağanüstü bir performans gösterdin/Konserde çok iyi çaldın, bu yüzden seni çok seviyorum. Çünkü sen çok başarılısın" gibi sözler öğrenciye, "Seni sevmek için bu gerekçeler olmasa, sana sevgim de olmaz " mesajı verebilir. Şartlı sevgiyle beslenen öğrenciler, en ufak bir hatalarında, başarısızlıklarında, gördükleri sevgiyi ve ilgiyi kaybedeceklerini düşünür. Bu noktada ön koşullu sevgiyi ortadan kaldırmak gerekir. Öğrencinin, öğretmeninin kendisiyle her şartta ilgilendiğini ve onu kabul ettiğini anlaması önemlidir. Araştırmalar, eğitimde sonuç merkezli dönüt alanların değil, süreç merkezli dönüt alanların daha başarılı olduğunu ortaya koymuştur. Örneğin sınavda başarı gösteren öğrenciye, "Çalışma sürecini iyi değerlendiriyorsun", "Güzel bir gelişme gösteriyorsun" gibi övgüler daha motive edici ve kalıcı olacaktır. Burada önemli bir noktayı daha belirtmek gerekir ki, "Çok zekisin, çok başarılısın, sen her şeyi yapabilirsin" şeklindeki övgüler, sabit bir zihniyetle sonuçlanır ve buna alışan öğrenciler, zamanla, engeller karşısında savaşmaktan vazgeçerler (Cemaloğlu, 2018: 61). Bu nedenle, sonucu değil, süreci övmek daha önemlidir.

Övgü gibi, eleştiri de piyano eğitiminde başarıya etki eder. Sürekli eleştirilen, beğenilmeyen çocukta başarı duygusu gelişmez. Eleştirme, olumsuz değerlendirme, zayıf noktaları ortaya çıkarma, öğrencileri değiştirmekten çok engeller (Gordon, 1993: 24). Eleştiriler, öğrenciye değil, davranışa yönelik olmalıdır. Öğrenci, piyano dersinde farklı bir davranış sergilediğinde, beklenen şeyi yapamadığında, öğretmen kendine şu soruyu sorabilir: "Benim düşündüğüm şekilde hissetmesini istediğim için mi hatasını kabul edemiyorum?" Bu düşünce şekli, öğrenciyi anlamada ve gereksiz eleştiriye engellemede yol gösterici olacaktır.

Ödül ve ceza kavramları, biri olumlu, diğeri olumsuz ifade gibi gözükse de her ikisi de kısa süreli doğru davranışa neden olabilir ancak uzun vadede ciddi sonuçlar doğurabilir.

Ödüller anlık olarak motivasyon sağlayabilir, ancak ödül ortadan kalktığı an öğrenci de sorumluluk almayı bırakır. Dolayısıyla öğrenciye çalışması için sürekli ödül vermek gerekir. Bu durum, ödüle alışan öğrencinin dopamin salgılamasını sonlandırır ve öğrenci verilen ödülünden haz almamaya başlar (Akyıl, 2020). Ayrıca ödül, öğrencinin öğrenme sürecini göreve dönüştürebilir. Oysa öğrenme süreci görev alanı olarak algılanmamalıdır. Örneğin çocuk piyano başında yarım saat doğaçlama yapıyor ya da kendi istediği eserleri çalıyor ama 2 sayfalık etüdü için 10 dakika piyano başında oturmakta zorlanıyorsa, bunu görev olarak görüyor demektir.

Aypay (2018), sürekli ödül kullanımının ödül bağımlılığına yol açtığını, bu durumun öğrencilerde ceza almaya (ya da ödül alamamaya) karşı hassaslaşmaya yol açtığını ve kaygı oluşturduğunu saptamıştır. Ceza yöntemi de tıpkı ödül gibi, istendik davranış oluşturmak için uygulansa da öğrencinin başarısına olumsuz etki eden bir yöntemdir. Özellikle küçük çocuklar itaat ettiklerinde beyinlerinin frontal bölgesi faaliyetsiz kalır. Bu bölge, düşünmek, karar vermek, tahmin etmek ve sorumluluk almak gibi eylemleri gerçekleştirmeyi sağlayan bölgedir (Akyıl, 2020). Dolayısıyla ceza yöntemi, çocuğun beyin gelişimini olumsuz etkiler.

"Sonatın bitmeden, diğer esere geçemezsin", "Sınav eserlerini tamamlamadan, kendi istediğin parçayı çalışmana izin vermiyorum" gibi cümleler, öğrenci tarafından ceza olarak algılanabilir. Bu nedenle, öğrenciye yönelik her tür davranışın, sözün ve tepkinin önceden düşünülmesi, öğrencide ne gibi bir etkiye neden olacağı düşünülerek hareket edilmesi gerekmektedir.

Kişiliğine değil, davranış ve çabalarına yönelik övgüyle büyüyen öğrenci için en büyük ceza övgüyü kaybetmektir. Bu nedenle başarılı olmak için elinden geleni yapar (Tarhan, 2000). Bu

noktada öğrencinin piyanodaki başarısını öğrencide davranış bozuklukları oluşturacak kadar önemli bir hale getirmemek gerekir.

6.Çalışma alışkanlıkları

Piyano öğrenmeyi etkili bir şekilde gerçekleştirebilmek, düzenli, sistematik ve bilinçli çalışmayla mümkündür. Öğrencinin çalışma şekli ve yöntemi, başarıyı yakalamasına ve daha hızlı bir şekilde ilerlemesine yardımcı olur (Kalkanoğlu, 2020: 1056).

Piyano dersinde öğrenilenlerin pekiştirilmesi piyano eğitiminin gereklerinden biridir. Çünkü refleks öğrenme, ancak fiziksel ve zihinsel çalışmaların belirli aralıklarla tekrarlanması sonucunda daha çabuk ve etkin bir şekilde gerçekleşir. Böylelikle öğrenci piyano eğitimindeki çalışma sürecini doğru bir şekilde sürdürebilir (Pirgon, 2013: 41). Piyano eğitiminde “tekrar”, çalışmayı olumlu etkileyen bir öge iken, “erteleme” ise olumsuz etkenlerin başında gelmektedir.

Tekrar, öğrenmede mayalanmayı sağlayan etkili bir durumdur. Beyindeki sinapsları uzatır ve nöron trafiğini artırır. Bu sayede bilgi, kalıcı ve uzun süreli belleğe aktarılır (Cemaloğlu, 2018: 158). Piyano derslerinde kimi öğrenciler sadece yüzeysel bir çalışma yapmakta ve eserler üzerinde düşünmeden, baştan sona parçayı sürekli tekrar etmektedir. Oysa yapılması gereken, eseri, anlayarak, detaylı ve özenli tekrarlarla çalışmaktır. Tekrar çalışmasını ancak doğru ve etkili bir şekilde gerçekleştirmek başarıyı getirir. Böylelikle öğrenci ulaşmak istediği hedefe daha kolay ulaşmış olacaktır. Bu çalışma alışkanlığı kazanıldığında ise öğrenci ileriki dönemlerde de zorluk çekmeyecektir (Kalkanoğlu,2020. 1065)

Tüm eğitim alanlarında olduğu gibi piyano eğitiminde de çalışmaya ket vuran ve başarıyı geciktiren etkenlerden biri ertelemedir. Özellikle de alışkanlığa dönüştüğünde, erteleme, ciddi başarı sorunları getirmektedir. Haghbini vd., (2012), erteleme ile ilgili gerçekleştirdikleri araştırmalarında, başarısızlık korkusunun, önemli bir görevi erteleme nedenleri arasında en sık rastlanan etken olduğunu ortaya koymuştur. Ertelemenin en önemli nedenlerinden biri, yapılacak işi tek ve büyük bir parça halinde düşünmektir. Örneğin çalması, çalışması istenen eseri, gözünde büyük ve tek bir parça halinde gören öğrenci, büyük ihtimalle çalışmayı erteleyecektir. Bu noktada, eseri parçalara bölmek, kümeler, pasajlar halinde çalışmasını sağlamak işe yarayabilir. Erteleme sorununu alışkanlık haline getiren öğrencilerde, davranış değişikliğini sağlamak amacıyla Nöro Linguistik Programlama (NLP) tekniklerinden yararlanılabilir.

Piyano eğitiminde öğretilmesi gereken ilk şey, piyanonun nasıl çalışılacağı yönünde olmalıdır. Burada önemli olan bireysel farklılıkları gözlemek ve her öğrenci için en uygun çalışma yöntemini belirlemektir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Eğitimde en temel etken, öğrenci başarısıdır. Bu başarıya etki eden değişkenler ise, eğitim sürecinde öğrencinin gelişiminde rol oynayan bilişsel, sosyal ve psikolojik değişkenlerdir. Eğitimde başarı kavramı, daha çok derslerdeki durum ve sınavlardaki notlar üzerinden değerlendirilmektedir. Alana ilişkin araştırmalar, başarının, öğrencinin yaşı, kişilik yapısı, duygu durumu, motivasyonu, anne-baba tutumları ve ders çalışma alışkanlığı gibi değişkenlerle ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır.

Bireysel algı, duyarlılık ve farkındalığın artması, ayrıca çevre ile sağlıklı iletişimin kurulabilmesinde büyük önem taşıyan müzik eğitiminin temel unsurlarından olan piyano eğitimi

sürecinde öğrencilerin piyano çalma performanslarını olumlu-olumsuz etkileyen birçok değişken bulunmaktadır. Piyano eğitiminde öğrenci başarısına etki ettiği düşünülen değişkenler; yaş ve kişilik yapısı, korku ve kaygı, motivasyon, anne-baba tutumu, öğretmen davranışları ve çalışma yöntemidir.

12 yaşa kadar olan dönemde, çocuklara yönelik davranışlar konusunda çok hassas davranmak gerekir. Çocuk eğer piyano öğrenirken yeterli değeri ve önemi görmediğini hissederse olumlu bir benlik algısı geliştiremez. Böyle bir durumda, öğrenciye, ufak şeylerle de olsa başarılı olduğunu hissettirmek ve onun, yeteneklerinin farkına varmasını sağlamak gerekir. Yapacağı mesleğin, kendi doğasına yabancı olmayan, hayatın içinden gelen, nefesiyle ve bedeninin ritmiyle doğru orantılı olduğunu anlatmak ve bunu hissetmesini sağlamak, çocuğun küçük yaşta müziği, piyanoyu sevmesine ve başarmasına katkı sağlayacaktır. Ergenlik çağındaki öğrenciler için ise bilinmesi gereken nokta, ergenlikte fiziksel anlamda yaşanan dengesizliğin duygulara da yansdığıdır. Bu dönemde duygusal yoğunluk yaşayan öğrenciye doğru bir yaklaşımla erişmeli ve öğrencinin sıkıntısını doğru anlayıp ona göre çözümler üretilmelidir. 17-21 yaş, erişkinlik başlangıç dönemi ise kimlik arayışının çok yoğun olduğu bir dönemdir. Bu yaş evresi öğrencilerin kimlik gelişiminin tamamlanabilmesi ve erişkin psikolojik olgunluğuna ulaşabilmesi için öğrencileri dinlemek, mesleki anlamda hedeflerini öğrenerek onlara yardımcı olmak gerekir. Öğrencilerin tüm eğitim hayatları süresince kazandıkları beceri, tutum ve davranışlar harmanlanarak, kendilerine, yeteneklerinin ve bireysel farklılıklarının ön plana çıkarılmasını sağlayacak bir rehberlik yapılması son derece önemlidir.

Çocuk, deneyimlemediği şeyden korkmaz. Bir şeye zor denmediği sürece, çocuk için o şey zor değildir. Bu düşünceden yola çıkarak, özellikle küçük yaşta piyanoya başlayanlarda, eğitim sürecinin en başından itibaren buna çok dikkat etmek gerekir. Dışarıdan korkutulmadığı sürece öğrencinin ders, sınav ve sahne performansları daha verimli, daha sağlıklı olacaktır. Piyano eğitiminde özellikle sınav ve sahneye yönelik performans kaygısı, öğrencilerin en çok yaşadıkları kaygı türüdür. Performansa dayalı sınavlar ve konserler öngörülemez olduğu için bu belirsizlik, kaygı düzeyinin artmasına neden olmaktadır. Performans kaygısının altında ne olduğu tespit edilmeli, buna göre kaygıyı azaltmaya yönelik yöntem ve tekniklerden destek alınmalıdır.

Piyano eğitiminde motivasyonu sağlamak için kıyaslamadan kaçınmalı, öğrencinin özgüvenini sarsmamaya dikkat edilmelidir. Ayrıca her öğrenci için uygun hedefler belirleyerek, eğitim sürecini keyifli, ilgi çekici bir hale getirmek, öğrencinin piyano çalışmaya ve çalmaya yönelik motivasyonunu arttıracaktır.

Piyano eğitimi alan, özellikle küçük yaştaki ve ergen öğrencilerde, sınav kaygısının daha çok ebeveynlere ait bir kaygı olduğu görülmektedir. Eğitim sürecinde öğrenciler, anne ya da babaları arzu ettiği için değil, kendi istekleriyle, hedeflerini kendileri belirleyerek çalışmalıdır. Anne-babası ile iletişimi iyi olan, doğru anlaşılan ve gereksinimleri doğru şekilde karşılanan öğrencilerin akademik başarıları daha yüksek olacaktır.

Piyano eğitimi sürecinde öğrenci, öğretmenin kendisiyle her şartta ilgilendiğini ve onu kabul ettiğini anlamalıdır. Bu nedenle öğretmenin öğrenciye yalnızca başarılı olduğu zamanlarda (iyi geçen bir sınav, konser, vb.) değil, her zaman ilgi ve sevgisini hissettirmesi çok önemlidir. Öğretmenin övgü ve eleştiriyi, bireysel farklılıkları gözeterek, doğru yerde, doğru zamanda ve dozunda yapması, öğrenci başarısında fark yaratacaktır.

Piyano eğitiminde doğru çalışma alışkanlıkları, sürecin başında edinilmesi gereken ve başarıya doğrudan etki eden değişkendir. Piyanoda bilinçli tekrar çalışması yapmak, başarıyı olumlu etkileyen bir çalışma alışkanlığı iken, “erteleme” ise en çok görülen olumsuz alışkanlıktır.

Tüm bu değişkenler ışığında oluşturulan öneriler şunlardır:

-Piyano eğitiminde, öğrencilerin bireysel farklılıklarını ortaya çıkarmak, zayıf yönlerini geliştirerek güçlü yönlerini daha da güçlendirmek, bilgi ve enerji sahibi, başarılı öğrenciler yetiştirmek hedeflenmelidir.

-Piyano öğrencisinin yaşı ve kişilik yapısına uygun, doğru adımlar belirlenerek, öğrencilere bu adımlarla yaklaşılmalı, doğru çalışma alışkanlıkları oluşturmalarına yardım edilmeli, öğrencilerde performans kaygısını en aza indirgeyerek güdülenme sağlanmalıdır.

-Öğrencinin başarı faktöründe öğretmen davranışları kadar, anne-baba tutumları da büyük rol oynamaktadır. Bu nedenle hem eğitimciler hem de ebeveynler, öğrencinin gelişim, değişim ve dönüşüm sürecinde ne şekilde yaklaşım sergileyecekleri konusunda bilgi sahibi olmalıdır.

KAYNAKLAR

- Akyıl, İ. (2020). Çocuklarda ödül ve ceza işe yarar mı?, <https://tr.pearson.com/tr/blog/k12/cocuklarda-odul-ve-ceza-ise-yarar-mi.html>, Erişim Tarihi: 24.09.2021
- Aypay, A. (2018). Ortaokulda ödül bağımlılığı-ceza hassasiyeti ve ödül bağımlılığı-okul tükenmişliği arasındaki yordayıcı ilişkiler. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 43(194), 43-59.
- Başoğlu, B. (2019). Okul başarısını etkileyen faktörler, <https://www.burcubasoglu.com.tr/okul-basarisini-etkileyen-faktorler-bireysel-nedenler/> Erişim Tarihi: 29.09.2021
- Canan, S. (2015). *Değişen Beynim*, İstanbul: Nefes Yayıncılık.
- Canan, S. (2019). *İFA İnsanın Fabrika Ayarları I.Kitap-Beden*, (2.Baskı), İstanbul: Nefes Yayıncılık.
- Canan, S. (2020). *İFA İnsanın Fabrika Ayarları II.Kitap-İlişkiler ve stres*, İstanbul: Nefes Yayıncılık.
- Cemaloğlu, N. (2018). *Eğitimin Pin Kodu*, (1.Baskı), Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Chandler, S. (2004). *100 Ways to Motivate Yourself: Change Your Life Forever*, NJ United States: Career Press.
- Cüceloğlu, D. (2005). *Savaşçı*, (1. Baskı), İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Cüceloğlu, D. (2007). <http://www.dogancuceloglu.net/yazilar/245/kaygi-ozguven-sonuc-ve-surec-1/> Erişim Tarihi: 25.09.2021.
- Çimen, G. (2001). Konser kaygısı, *G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(2), 125-133.
- Eastmen, B. (1988). *Family Involvement in Education*. Madison: Wisconsin State Department of Public Instruction.
- Ercan, N. (2008). *Piyano eğitiminde ilke ve yöntemler*, (1.Baskı) Ankara: Sözkese Matbaacılık.

- Erdoğan, Y. (2007). Ana-baba tutumları ve öğretmen davranışları ile öğrencilerin akademik başarıları arasındaki ilişkiler, *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 0 (14), 33-46.
- Gordon, T. (1993). *Etkili Öğretmenlik Eğitimi*, (E. Aksay, B. Özkan, çev.), İstanbul: Yapa Yayınları.
- Gün, E., Yıldız, G. (2012). Piyano eğitiminde başarıyı etkileyen faktörler, *NWSA E-Journal of New World Sciences Academy*, 8 (1), 103-114.
- Hagbin, M., McCaffrey, A., & Pynchyl, T. A. (2012). The complexity of the relation between fear of failure and procrastination. *Journal of Rational-Emotive and Cognitive-Behavior Therapy*, 30(4), 249-263.
- Hamzaoglu Birer, A.R. ve Sonsel, Ö. B. (2013). Müzik öğretmeni adaylarının mesleki öz-yeterlik durumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi: Selçuk Üniversitesi Örneği, *NWSA E-Journal of New World Sciences Academy*, 8(4), 389-398.
- Kabakçı, C. (2016). Sahne performansı kaygısında farkındalık ve mücadele, *Sahne ve Müzik Eğitim-Araştırma e-Dergisi*, 3, 86-96.
- Kaya, A., Bozaslan, H. & Genç, G. (2012). Üniversite öğrencilerinin anne-baba tutumlarının öğrencilerin problem çözme becerilerine, sosyal kaygı düzeylerine ve akademik başarılarına etkisi, *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (18), 208-225.
- Kenny, D. T., Osborne, M. S. (2006). Music performance anxiety: New insights from young musicians, *Advances in Cognitive Psychology*, 2 (2), 103-112. doi:10.2478/v10053-008-0049-5
- Kenny, D.T., Fortune, J.M. & Ackermann, B. (2011). Predictors of music performance anxiety during skilled performance in tertiary flute players. *Psychology of Music*, 41, 306-328.
- Nagel, J.J. (2010). Treatment of music performance anxiety via psychological approaches: A review of selected CBT and psychodynamic literature. *Medical Problems of Performing Artists*, 25(4), 141-148.
- Otacıoğlu S. (2009). Müzik öğretmeni adaylarının benlik saygısı düzeyleri ile akademik ve çalgı başarılarının karşılaştırılması. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 141-150.
- Öner, A.K. (2020). Eşzamanlı birlikte çalma uygulamasının ud eğitiminde performans ve motivasyona etkisi, *Bayterek International Journal of Academic Research*, 3(1).
- Özer, Y., Anıl, D. (2011). Öğrencilerin fen ve matematik başarılarını etkileyen faktörlerin yapısal eşitlik modeli ile incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 41, 313-324.
- Özmenteş, G. (2014). Mesleki müzik eğitimi alan öğrencilerin müzik özyeterlikleri, benlik saygıları ve bireysel özellikleri arasındaki ilişkiler, *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 39 (171), 138-152.
- Pirgon, Y. (2013). Piyano eğitiminde günlük çalışma yapmanın öğrenci başarısı üzerindeki etkisi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*. 2(3), 41-49.

- Polat, S. (2009). Akademik başarısızlığın toplumsal eşitsizlik temelinde çözümlenmesi. *Eğitim Bilim Toplum Dergisi*, 7 (25), 46-61.
- Ryan, C., Andrews, N. (2009). An investigation into the choral singer's experience of music performance anxiety. *Journal of Research in Music Education*, 57, 108-126.
- Sarier, Y. (2016). Türkiye’de öğrencilerin akademik başarısını etkileyen faktörler: bir meta-analiz çalışması, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(3):1-1, doi:10.16986/HUJE.2016015868
- Spring, J. (1997). *Özgür Eğitim*. (Ekmekçi, A. Çev.), İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Tarhan, N. (2000). Öğrenmede ödül ve ceza, <https://www.nevzattarhan.com/ogrenmede-odul-ve-ceza.html>, Erişim tarihi: 25.09.2021
- Tufan, S. (1997). Grup piyano eğitimi, AGSL sempozyumunda sunulan bildiri, *Mavi Nota Dergisi*, Trabzon.
- Türk Dil Kurumu, TDK. (2019). <https://sozluk.gov.tr/>
- Wang, D. B. (2004). Family background factors and mathematics success: A comparison of Chinese and US students. *International Journal of Educational Research*, 41, 40-54.